

Oikaisuvaatimus kunnanhallituksen päätöksen 8.8.2023 § 148, Kumpusuontien, Leppäläntien ja Alapihantien tiekunnat

1181/10.03.01.01.00/2023

KHALL 19.09.2023 § 177

Valmistelija

Kunnanjohtaja Erno Heikkinen, 044 777 3344, erno.heikkinen@suomussalmi.fi ja Tekninen johtaja Niina Kinnunen, 044 777 3380, niina.j.kinnunen@suomussalmi.fi.

Suomussalmen kunnanhallitus käsitteli otto-oikeuden kautta teknisen lautakunnan päätöstä 29.6.2023 § 9 ”Yksityisteiden talvihoitourakat 2023-206, optiot 2027 ja 2028” kokouksessaan 8.8.2023 § 148. Kuntalain 92 § mukaan kunnanhallitus, kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja ja hallintosäännössä määrätty kunnan viranhaltija voivat ottaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi asian, joka on tämän lain nojalla siirretty kunnanhallituksen alaisen viranomaisen tai kunnanhallituksen jaoston toimivaltaan ja jossa asianomainen viranomainen on tehnyt päätöksen. Otto-oikeuden käyttäminen merkitsee sitä, että alemman viranomaisen käsittelemä asia siirtyy kokonaan kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Kunnanjohtaja ilmoitti otto-oikeuden käytöstä 4.7.2023.

Päätöksessään 8.8.2023 § 148 kunnanhallitus päätti keskeyttää hankinnan, koska hankintahinta ylittää merkittävästi talousarviossa 2023 ja sen suunniteluvuosille varatut määrärahat. Päätöksessä oli myös maininta siitä, että jatkossa urakka-alueen yksityisteille voidaan myöntää talvikunnossapitoon aurasavustusta.

Kumpusuontien, Alapihantien ja Leppäläntien tiekunnat ovat tehneet 3.9.2023 kirjatun oikaisuvaatimuksen kunnanhallituksen päätökseen. Oikaisuvaatimuksessa esitetään, että asia palautettaisiin uudelleen valmisteltavaksi ja talvikunnossapito hoidettaisiin kuntajohtoisesti vielä vähintään yhden vuoden ajan.

Oikaisua vaaditaan seuraavin perustein (alla katkelmat oikaisuvaatimuksesta):

”Kunnanhallituksen päätös ei kohtele haja-asutusalueella asuvia, erityisesti yksityisteiden varsilla asuvia yhdenvertaisesti verrattuna taajama-alueella asuviin (Yhdenvertaisuuslaki 1225/2014 5 §).

Taajama-alueella olevat yksityistiet ovat teknisen johtajan Niina Kinnusen kertoman (Info-tilaisuus 21.8.2023) mukaan kunnan ylläpitämiä. (esim. Ruokapuistontie. Kaikilla tiekunnilla ei ole mahdollisuutta järjestää talvikunnossapitoa tällä aikataululla ajoissa. Yksityisteiden varsilla asuvien perusturvallisuus vaarantuu merkittävästi.”

”Päätös ei ole hyvän hallintotavan mukainen

Kunta on toiminnallaan harhaanjohtanut yksityisteiden asukkaita. Tammikuussa 2023 pidetyssä teknisen toimen infotilaisuudessa kerättiin tietoa yksityisteistä, jotka haluavat lähteä urakkaan mukaan. Tekninen toimi on tehty asiaan hoitoon työryhmän asiaa valmistelevaan ja kilpailuttanut urakan. Nyt kunnanhallitus on päättänyt, että urakoitsijaa ei valita ja yksityistiet hoitavat kilpailutuksen itse. - -

- -

Useilla tiekunnilla ei ole varoja, eikä aikaa hankkia sellaisia varoja, joilla aurasavustukset katetaan. Kunnanhallituksen esittämä 852€/km ei riitä kattamaan kuluja. Yksityistielain (560/2018) 24 § mukaan tie on pidettävä tieosakkaiden liikennetarpeen edellyttämässä kunnossa niin,

että kunnossapidosta ei aiheudu tieosakkaalle kohtuuttomia kustannuksia. Tämän päätöksen myötä tieosakkaille syntyy kohtuuttomat kustannukset talvikunnossapidon osalta. - -”

Kunnahallitus toteaa päätöksensä olevan kaksiosainen sisältäen niin hankintaa koskevan kuin yksityisteiden avustamista koskevan päätöksen.

Hankinta voidaan hankintalain 125 §:n mukaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Oikeuskäytännössä todelliseksi ja perustelluksi syyksi on katsottu muun muassa vain yksi saatu hyväksyttäväksi katsottava tarjous tai varattujen määrärahojen merkittävä ylittyminen. Jos urakka-alueita olisi pilkottu ja käyty urakoitsijoiden kanssa neuvotteluja suoraan hankinnasta, olisi toiminta ollut hankintalain vastaista. Kyseisellä tavalla suoritetun hankinnan vuosikustannusarvio olisi ollut arviolta noin 650 000 €. Kilpailutuksessa saadun tarjouksen kustannukset olisivat olleet 693 530 € (alv 0) ensimmäiseltä talvihoitokaudelta 2023-2024.

Hankinnan keskeyttämisen osalta kyseessä on hankintalain (1397/2016) 123 § mukainen hankintapäätös, josta on 13.9.2023 annettu hankintalain 133 § ja 134 § mukainen hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus (markkinaoikeus). Hankintalain mukaisesti hankintaoikaisun hankintayksikölle tai valituksen markkinaoikeudelle voi tehdä se, jota asia koskee (asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Hankintaoikaisu ja valitus markkinaoikeuteen ovat oikaisuvaatimusprosessista erillisiä prosesseja.

Kuntalain 2015/410 § 134 mukainen oikaisuvaatimusohje tulee sovellettavaksi päätöksen osioon, jossa päätettiin siitä, että jatkossa urakka-alueen yksityisteille voidaan myöntää talvikunnossapitoon aurasavustusta.

Oikaisuvaatimuksessa viitattiin kuntalaisten yhdenvertaiseen kohteluun ja yhdenvertaisuuslakiin, joka osaltaan toimii perustuslakia täydentävänä lakina. Alla olevin perustein voidaan todeta, että päätös ei ole yhdenmukaisuuslain tai perustuslain määrittelemän yhdenvertaisuusmääritelmän vastainen.

Suomen perustuslain (731/1999) mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, mikä tarkoittaa sitä, että ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustalain määrittelemä yhdenvertaisuus edellyttää voimassaolevien lakien soveltamista yhdenvertaisesti sekä uusien lakien säätämistä sellaisiksi, että yhdenvertaisuus niitä sovellettaessa toteutuu. Tähän liittyen on hyvä todeta, että yksityisteiden avustustoiminta ei ole kunnan lakisääteinen tehtävä, vaan kunta päättää siitä erikseen. Näin ollen asiaan liittyen sovellettavaksi ei tule kuntalaisten yhdenvertaisuus lain edessä, minkä lisäksi toisaalta voidaan todeta, että kunnan ei-lakisääteisenä tehtävänä yksityisteiden avustustoiminta on kunnan lakisääteisiin velvollisuuksiin nähden jo lähtöjään kuntalaisten yhdenvertaisuutta edistävää toimintaa.

Edellä olevan lisäksi on myös todettava, että haja-asutusalueella on useita yksityisteitä, joiden osalta kunta on vuosittain maksanut aurasavustusta. Keväällä 2023 aurasavustusta on maksettu 118 kohteelle, joiden lisäksi on yksityisteitä, jotka eivät ole olleet urakassa mukana, mutta eivät ole myöskään hakeneet aurasavustusta. Tuleva käytäntö aurasavustuksen maksamisesta kohtelee yhdenmukaisesti myöskin yksityisteiden varressa asuvia kuntalaisia.

Suomussalmen kunta on suhtautunut moniin muihin kuntiin verrattuna varsin myönteisesti haja-asutusalueella vakituisesti asumiseen. Esim. vakituisesti loma-asunnolla asuvat ovat voineet saada kunnalta aurausavusta tien talvihoitoon. Suomussalmen kunta on suhtautunut myötämielisesti esim. ranta-asemakaavan muutoksiin, joilla mahdollistetaan vakituista asumista haja-asutusalueella, vaikkakin se lisää kunnan kustannuksia yksityisteiden osalta.

Oikaisuvaatimuksessa oli mainittu myös Ruokapuistontie (yksityistie), joka otettiin mukaan kaava-alueurakkaan talvihoidon kilpailutuksessa sen keskeisen infrastukturiin ja palvelurakenteisiin liittyvien tekijöiden vuoksi. Ruokapuistontien varressa sijaitsee kunnan kaavoittama Ruokapuiston asemakaava-alue, joka kuuluu kunnan kunnossapidon piiriin. Lisäksi kyseisen tien kautta kulkee joukkoliikennelinja Suomussalmi-Kajaani sekä paljon muuta kuin tieosakkaiden eduksi tapahtuvaa liikennettä. Todennäköisesti jossain vaiheessa Ruokapuistontie muutetaan katualueeksi.

Valtuusto on hyväksynyt yksityisteiden hoitoa- ja kunnossapitoa koskevat ohjeet, joiden päivittämisestä kunnanhallitus on tehnyt esityksen valtuustolle 8.8.2023 § 149 ja valtuusto käsittelee asiaa kokouksessaan 18.9.2023. Valtuuston päätös on kunnallisvalituskelpoinen päätös. Kunnan talousarviossa on määrärahoja yksityisteiden hoitoon ja kunnossapitoon, minkä lisäksi tiekunnalle voidaan myöntää avustusta tien perusparannushankkeelle. Tiekunta viime kädessä määrittää, missä kunnossa yksityistie pidetään. Yksityisteiden avustustoiminta ei ole kunnan lakisääteinen tehtävä, vaan kunta päättää siitä erikseen.

Hyvään hallintoon ja kunnan velvollisuuksiin kuuluu myöskin valtuuston hyväksymän talousarvion noudattaminen. Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu vastata kunnan hallinnosta ja talouden hoidosta. Vaikka itse hankintapäätöksessä noudatetaan hankintalain mukaisia muutoksenhakukeinoja, on tässä vaiheessa hyvään hallintotapaan liittyen hyvä todeta, että myönteinen päätös hankinnasta olisi ollut kerralla merkittävä talousarvion ylitys. Otto-oikeuden käyttämisen jälkeen kunnassa järjestettiin kaksi infotilaisuutta yksityisteiden talvikunnossapidon tulevista käytännöistä, minkä lisäksi jo otto-oikeuden käyttämisestä viestittiin kunnan viestintäkanavissa. Kunta on tässä tapauksessa toiminut parhaaksi katsomallaan tavalla hyvän hallintotavan toteuttamiseksi.

Kunnanjohtajan esitys

Kunnanhallitus päättää hylätä kyseisen 3.9.2023 päivätyn oikaisuvaatimuksen yllä mainittuihin perusteluihin viitaten.

Päätös

Käydyn keskustelun aikana Merja-Liisa Seppänen esitti, että kunnanhallitus hyväksyy oikaisuvaatimuksen. Janne Laatikainen kannatti esitystä.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että Merja-Liisa Seppänen on tehnyt pohjaesityksestä poikkeavan esityksen, jota on kannatettu, joten asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti, että äänestystapana on nimenhuutoäänestys, lisäksi hän esitti, että he, jotka äänestävät pohjaesitystä, äänestävät JAA ja he, jotka äänestävät Merja-Liisa Seppäsen esitystä, äänestävät EI.

Toimitetussa nimenhuutoäänestyksessä JAA sai 8 ääntä ja EI 3 ääntä. Kunnanhallituksen päätökseksi tuli äänestyksessä kunnanjohtajan pohjaesitys, jonka mukaan:

Suomussalmen kunnanhallitus päättää hylätä kyseisen 3.9.2023 päivätyn oikaisuvaatimuksen yllä mainittuihin perusteluihin viitaten.

**Toimeksi
Tiedoksi**

Oikaisuvaatimuksen jättäneet tienhoitokunnat
